

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Zbigniew Strus

w sprawie ze skargi dłużnika

przy udziale wierzycieli:

Gminy K. i in.

o wznowienie postępowania w sprawie z wniosku Polskiego Koncernu Naftowego
ORLEN SA

o ogłoszenie upadłości Przedsiębiorstwa Rolno-Handlowo-Uslugowego „D. – R”
Spółki z o.o.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 lutego 2007 r.

skargi kasacyjnej dłużnika

od postanowienia Sądu Okręgowego

z dnia 17 czerwca 2005 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie oraz znosi postępowanie
związane z jego wydaniem i przekazuje sprawę w przedmiocie
skargi o wznowienie postępowania do ponownego rozpoznania
Sądowi Okręgowemu, pozostawiając temu Sądowi
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 5 lipca 2001 r. ogłosił upadłość Przedsiębiorstwa Rolno-Handlowo-Przemysłowego „D. – R.” spółki z o.o. Zażalenie upadłego na to postanowienie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w dniu 29 października 2001 r. Skarga upadłego o wznowienie tego postępowania została odrzucona przez Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 16 września 2004 r. W ocenie tego Sądu skarga o wznowienie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości jest niedopuszczalna. Po ogłoszeniu upadłości postępowanie przechodzi w fazę właściwego postępowania upadłościowego, w której w odniesieniu do majątku upadłego powstają skutki o charakterze nieodwracalnym i w związku z

powyższym wznowienie postępowania w przedmiocie samego ogłoszenia upadłości byłoby bezprzedmiotowe. Powyższe ustawodawca uwzględnił obecnie w treści art. 35 prawa upadłościowego i naprawczego, wyłączając stosowanie przepisów o wznowieniu postępowania do postępowań w przedmiocie ogłoszenia upadłości. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 17 czerwca 2005 r. oddalił zażalenie upadłego na powyższe postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania. Sąd drugiej instancji podzielił wprawdzie ocenę skarżącego, że w postępowaniu w sprawie o ogłoszenie upadłości, prowadzonym na podstawie przepisów Prawa upadłościowego (rozporządzenia Prezydenta R.P. z dnia 24 października 1934 r.) skarga o wznowienie postępowania jest dopuszczalna, jednakże ocenił, że treść zaskarżonego postanowienia mimo błędnego uzasadnienia ostatecznie odpowiadała prawu. Sąd drugiej instancji stwierdził bowiem, że skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowych podstawach wznowienia i z tego względu podlegała odrzuceniu. Przemawiało to za oddaleniem zażalenia.

Skarga kasacyjna upadłego - Przedsiębiorstwa Rolno - Handlowo – Usługowego została oparta o podstawę naruszenia przepisów postępowania (art. 398.3 § 1 pkt 2 k.p.c.). W jej ramach skarżący zarzucił nieważność postępowania spowodowaną naruszeniem art. 48 § 3 k.p.c. oraz naruszenie art. 232, 233 § 1 i 328 § 2 k.p.c. W oparciu o te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności podlegał rozpoznaniu zarzut nieważności postępowania, gdyż w wypadku jego zasadności rozpatrywanie pozostałych zarzutów zawartych w skardze kasacyjnej byłoby bezprzedmiotowe. Dla dokonania oceny, czy w wydaniu postanowienia z dnia 17 czerwca 2005 r. uczestniczył sędzia podlegający wyłączeniu z mocy prawa na podstawie art. 48 § 3 k.p.c., należało przeanalizować skład sądu w postępowaniu o ogłoszenie upadłości oraz postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania. Tożsamość osoby sędziego w obu tych postępowaniach istotnie miała miejsce na etapie obu tych postępowań

toczących się w drugiej instancji. Jeden z sędziów uczestniczących w wydaniu przez Sąd Okręgowy postanowienia z dnia 29 października 2001 r., którym oddalono zażalenie na postanowienie o ogłoszeniu upadłości, orzekał następnie w dniu 17 czerwca 2005 r. w składzie Sądu Okręgowego, przy rozpoznawaniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania. W tym kontekście należało ocenić zatem regulację z art. 48 § 3 k.p.c., która przewiduje, że sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego skargą o wznowienie, nie może orzekać co do tej skargi. Celem wprowadzenia tego przepisu było zapewnienie bezstronności składu sądu orzekającego o wznowieniu postępowania, poprzez pozostawienie orzekania w tym zakresie osobom, które w żaden sposób nie są związane z wydaniem orzeczenia objętego skargą o wznowienie.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 lipca 2004 r. (SK 19/02, OTK-A- 2004, nr 7, poz. 67), oceniając treść art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. wyraził stanowisko, że *ratio legis* tego przepisu i podobnych rozwiązań sprowadza się do eliminowania wszelkich przyczyn, mogących skutkować w otoczeniu jakimikolwiek wątpliwościami co do bezstronności i obiektywizmu sędziego w rozpoznawaniu określonej sprawy. Trybunał podkreślił, że nakaz zachowania zewnętrznych znamion niezawisłości dowodzi, że ważne jest nie tylko, by sędzia orzekający w sprawie zachowywał się zawsze rzeczywiście zgodnie ze standardami niezawisłości i bezstronności, lecz także by w ocenie zewnętrznej zachowanie sędziego odpowiadało takim standardom. Reguły wyłączenia sędziego służą bowiem budowie społecznego zaufania do wymiaru sprawiedliwości. Instytucja wyłączenia sędziego w równej mierze służy zapewnieniu realnej bezstronności sądu, jak i umacnianiu autorytetu wymiaru sprawiedliwości przez usuwanie choćby pozorów braku bezstronności.

Przemawia to za szerokim rozumieniem także podstaw do wyłączenia sędziego na podstawie art. 48 § 3 k.p.c. (orzekania co do skargi o wznowienie postępowania przez sędziego, który „brał udział w wydaniu orzeczenia objętego skargą”). Zatem stwierdzenie, że o wznowieniu nie może orzekać sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego skargą oznacza, że w wypadku, gdy to orzeczenie zapadło w sprawie prowadzonej w kilku instancjach, od rozpoznawania

skargi o wznowienie są wyłączeni wszyscy sędziowie orzekający w sprawie, w której zapadło orzeczenie objęte taką skargą, w którejkolwiek z instancji. Nie ulega też wątpliwości, że orzekaniem co do skargi jest jej rozpoznawanie również na każdym etapie postępowania w sprawie o wznowienie. Biorąc pod uwagę, że w wydaniu zaskarżonego skargą kasacyjną postanowienia brał udział jeden z sędziów, który wcześniej rozpoznawał zażalenie na postanowienie o ogłoszeniu upadłości, będące przedmiotem skargi o wznowienie postępowania, należało uznać za uzasadniony zarzut naruszenia art. 48 § 3 k.p.c. Skutkiem naruszenia tego przepisu była nieważność postępowania prowadzonego z udziałem sędziego podlegającego wyłączeniu (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Dlatego też zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. Postępowanie dotknięte nieważnością zostało równocześnie przez Sąd Najwyższy zniesione (art. 386 § 2 i 398²¹ k.p.c.).